JURIDICA

Drept internațional public

Sinteze pentru examen

Ediția a II-a

ADRIAN NĂSTASE
BOGDAN AURESCU
CRISTIAN JURA

CURS UNIVERSITAR

M 15681 d2

PROF. UNIV. DR. ADRIAN NĂSTASE

DRD. BOGDAN AURESCU DRD. CRISTIAN JURA

DREPT INTERNAŢIONAL PUBLIC

Sinteze pentru examen

Ediţia a II-a revăzută şi adăugită

203123

UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECA 1

BECK
2000

Cuprins

CURS 1. Introducere în materia dreptului internaţional public 1

1.1. Relaţiile internaţionale şi evoluţia dreptului internaţional 1
1.2. Dreptul internaţional şi caracterele actuale ale societăţii internaţionale 3
1.3. Dreptul internaţional ca instrument al prevenirii şi soluţionării conflictelor şi al menţinerii păcii în lume 3
1.4. Perspectivele evoluţiei dreptului internaţional spre un drept al umanităţii 5
Bibliografie minimală 6
Bibliografie selectivă 6
Anexă 7

CURS 2. Definiţie. Rolul, scopul, trăsăturile, fundamentul şi limitele dreptului internaţional 9

2.1. Definiţie 9
2.2. Rolul şi scopul dreptului internaţional 10
2.3. Trăsăturile societăţii internaţionale contemporane 10
2.4. Dreptul internaţional şi politica externă 11
2.5. Trăsăturile dreptului internaţional 11
2.6. Fundamentul dreptului internaţional 12
2.7. Limitele dreptului internaţional 12
Bibliografie minimală 13
Bibliografie selectivă 13
Anexe 14

CURS 3. Apariţia şi evoluţia istorică a dreptului internaţional 16

3.1. Perioada prestatală 16
3.2. Antichitatea 16
3.3. Feudalismul 17
3.4. Epoca modernă 18
3.5. Epoca contemporană 19
Bibliografie minimală 19
Bibliografie selectivă 19
Anexă 21

CURS 4. Ordinea juridică internaţională. Raportul dintre dreptul internaţional şi dreptul intern 23

4.1. Ordinea juridică internaţională (Sistemul dreptului internaţional) 23
4.2. Raporturile dintre dreptul internaţional şi dreptul intern 24
Bibliografie minimală 26
Bibliografie selectivă 26
Anexe 27

CURS 5. Izvoarele principale ale dreptului internaţional. Codificarea dreptului internaţional 30

5.1. Aspecte generale 30
5.2. Tratatul 31
5.3. Cutuma 31
5.4. Codificarea dreptului internaţional 33
Bibliografie minimală 34
Bibliografie selectivă 34
Anexe 35

CURS 6. Izvoarele subsidiare ale dreptului internaţional. Normele "ius cogens" 41

6.1. Izvoarele subsidiare 41
6.2. Normele "ius cogens" 44
Bibliografie minimală 45
Bibliografie selectivă 45
Anexă 47

CURS 7. Sistemul principiilor dreptului internaţional 48

7.1. Definiţii. Consideraţii generale 48
7.2. Principiile generale de drept, ca izvor subsidiar al dreptului internaţional 49
7.3. Principiile fundamentale ale dreptului internaţional. Importanţă şi caractere 49
7.4. Principiile fundamentale prevăzute de Declaraţia din 1970 50
7.5. Alte principii fundamentale prevăzute în Actul Final de la Helsinki 53
Bibliografie minimală 54
Bibliografie selectivă 54
Anexe 56

CURS 8. Statul ca subiect de drept internaţional. Neutralitatea statelor. Recunoaşterea statelor şi guvernelor. Succesiunea statelor 66

8.1. Statul 66
8.2. Neutralitatea statelor 67
8.3. Recunoaşterea statelor 68
8.4. Recunoaşterea guvernelor 69
8.5. Recunoaşterea mişcărilor de eliberare naţională 69
8.6. Recunoaşterea insurgenţilor (parte răsculată şi parte beligerantă) într-un război civil 70
8.7. Succesiunea statelor 70
Bibliografie minimală 71
Bibliografie selectivă 71
Anexe 73

CURS 9. Organizațiile internaționale ca subiect de drept internațional. Organizații cu caracter universal (ONU), regional, subregional 88

9.1. Organizații internaționale (interguvernamentale). Teoria generală 88
9.2. Organizații cu caracter universal (ONU) 91
9.3. Organizații regionale (cu caracter politic, economic, militar sau complex) 92
9.4. Organizații subregionale (mai ales cu caracter tehnic și economic, dar și politic) 92
Bibliografie minimală 93
Bibliografie selectivă 93
Anexe 94

CURS 10. Alte subiecte de drept internațional și entități care se manifestă pe plan internațional 105

10.1. Vaticanul 105
10.2. Ordinul Suveran Militar de Malta 105
10.3. Popoarele și mișcările de eliberare națională 106
10.4. Organizațiile internaționale neguvernamentale 107
10.5. Societățile transnaționale 107
10.6. Poziția individului în dreptul internațional 108
Bibliografie minimală 109
Bibliografie selectivă 109
Anexe 110

CURS 11. Populația. Cetățenia. Regimul juridic al străinilor. Dreptul de azil. Expulzare și extrădare. Refugiați și persoane străine 116

11.1. Populația 116
11.2. Cetățenia 116
11.3. Regimul juridic al străinilor (cetățeni străini, apatrizi) 118
11.4. Dreptul de azil 118
11.5. Expulzarea și extrădarea 119
11.6. Refugiații și persoanele strămutate 119
Bibliografie minimală 119
Bibliografie selectivă 119
Anexe 121

CURS 12. Dreptul internațional al drepturilor omului 129

12.1. Scurt istoric 129
12.2. Cadrul normativ 129
12.3. Mecanisme internaționale pentru asigurarea protecției drepturilor omului 131
12.4. Protecția drepturilor persoanelor ce aparțin minorităților 133
Bibliografie minimală 135
Bibliografie selectivă 135
Anexe 137

CURS 13. Teritoriul de stat în dreptul internaţional: definiţie, natură juridică, componenţă. Frontierele de stat şi problema modificărilor teritoriale 149

13.1. Teritoriul de stat în dreptul internaţional 149
13.2. Frontierele de stat şi problema modificărilor teritoriale 150
Bibliografie minimală 152
Bibliografie selectivă 152
Anexe 153

CURS 14. Fluviile internaţionale. Canalele maritime internaţionale. Dreptul mării. Zonele polare. Spaţiul aerian şi cosmic 158

14.1. Fluviile internaţionale 158
14.2. Canalele maritime internaţionale 160
14.3. Dreptul mării 161
14.4. Zonele polare 164
14.5. Spaţiul aerian 165
14.6. Spaţiul extraatmosferic şi corpurile cereşti 167
Bibliografie minimală 168
Bibliografie selectivă 168
Anexe 169

CURS 15. Dreptul tratatelor. Definiţie, elemente, denumiri, clasificare, încheiere, intrare în vigoare, înregistrare 175

15.1. Definiţie 175
15.2. Elementele esenţiale ale tratatului 175
15.3. Elementele accesorii ale tratatului (nu sunt necesare pentru stabilirea validităţii tratatului) 175
15.4. Denumirea şi clasificarea tratatului 176
15.5. Încheierea tratatului 177
15.6. Intrarea în vigoare 178
15.7. Înregistrarea tratatelor 179
Bibliografie minimală 179
Bibliografie selectivă 179
Anexă 180

CURS 16. Dreptul tratatelor. Prevederile legislaţiei române privind încheierea tratatelor. Rezerve. Aplicare. Interpretare 184

16.1. Prevederile legislaţiei române privind încheierea tratatelor 184
16.2. Rezervele la tratate 185
16.3. Aplicarea tratatelor 187
16.4. Interpretarea tratatelor 188
Bibliografie minimală 189
Bibliografie selectivă 189
Anexe 190

CURS 17. Dreptul tratatelor. Efectele, modificarea şi încetarea tratatelor 199

17.1. Efectele tratatelor 199
17.2. Modificarea tratatelor 200
17.3. Încetarea tratatelor 200
Bibliografie minimală 202
Bibliografie selectivă 202
Anexă 203

CURS 18. Soluţionarea diferendelor internaţionale pe cale paşnică. Mijloace politico-diplomatice şi jurisdicţionale 211

18.1. Noţiunea de diferend 211
18.2. Clasificarea mijloacelor de soluţionare pe cale paşnică a diferendelor 212
18.3. Mijloace politico-diplomatice 212
18.4. Mijloace cu caracter jurisdicţional 214
Bibliografie minimală 218
Bibliografie selectivă 218
Anexe 219

CURS 19. Soluţionarea diferendelor internaţionale pe cale paşnică în cadrul organizaţiilor internaţionale 230

19.1. Tipuri de diferende ce pot apărea în cadrul organizaţiilor internaţionale ... 230
19.2. Soluţionarea diferendelor în cadrul ONU 230
19.3. Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa 233
Bibliografie minimală 235
Bibliografie selectivă 235
Anexă 237

CURS 20. Protecţia mediului înconjurător în dreptul internaţional public ... 244

20.1. Consideraţii generale 244
20.2. Concepte şi principii 244
20.3. Obligaţii cu caracter general ale statelor în domeniul protecţiei mediului . 245
20.4. Obligaţii cu caracter specific ale statelor în domeniul protecţiei mediului . 246
20.5. Răspunderea şi compensarea 246
Bibliografie minimală 247
Bibliografie selectivă 247
Anexă 248

CURS 21. Răspunderea internaţională a statelor 251

21.1. Situaţii 251
21.2. Fundamentul răspunderii pentru fapte ilicite 251
21.3. Condiţiile necesare pentru existenţa unui fapt ilicit 251
21.4. Cauze ce exclud caracterul ilicit al faptului 253
21.5. Forme de reparare a prejudiciului (obligaţia de reparare) 253
21.6. Răspunderea pentru consecinţe prejudiciabile rezultând din activităţi neinterzise de dreptul internaţional 253

Bibliografie minimală 254
Bibliografie selectivă 254

CURS 22. Drept internaţional penal **255**

22.1. Definiţie şi încercări de codificare 255
22.2. Infracţiunile internaţionale 256
22.3. Jurisdicţia penală internaţională 257
Bibliografie minimală 260
Bibliografie selectivă 260
Anexe 261

CURS 23. Drept internaţional umanitar **270**

23.1. Definiţie şi principalele reglementări 270
23.2. Sfera de aplicare 271
23.3. Interdicţii privind unele mijloace şi metode de ducere a ostilităţilor 271
23.4. Combatanţii şi prizonierii de război 272
23.5. Protecţia persoanelor care nu participă sau nu mai pot participa la ostilităţi 272
Bibliografie minimală 273
Bibliografie selectivă 273
Anexe 274

CURS 24. Dreptul relaţiilor economice internaţionale **277**

24.1. Scurt istoric 277
24.2. Organizaţii internaţionale în domeniul relaţiilor economice internaţionale 277
24.3. Noi ramuri de drept internaţional având ca obiect relaţiile economice internaţionale 282
Bibliografie minimală 284
Bibliografie selectivă 284
Anexe 285

CURS 25. Diplomaţie parlamentară **288**

25.1. Funcţia de conducere în politica externă 288
25.2. Comisiile de politică externă ale Senatului şi Camerei Deputaţilor 288
25.3. Diplomaţia parlamentară internaţională 291
25.4. Actele prin care Parlamentul României îşi exercită funcţia în materie de politică externă 294
Bibliografie selectivă 296

Bibliografie generală 298

Resurse în domeniul dreptului internaţional public ce pot fi accesate pe INTERNET 301

UNIVERSITATEA
BUCUREŞTI
BIBLIOTECA 1
213123